

Door de bril van Jorissen

Mevrouw met de bril was afgelopen periode niet in de gelegenheid om op jacht te gaan naar nieuwe producten. Ze moest haar boek over gehandicapte mensen in verschillende Afrikaanse landen afronden. Dat was op het laatste nippertje drukker dan druk. Deze keer dus geen materiele zaken, maar twee schetsjes over hoe het ook kan: (over)leven met een handicap in het donkere continent Afrika. Volgende keer weer als vanouds.

Verwilderden of Verwildersers

In Afrika is een grote ontoegankelijke stad per rolstoel verkennen nog zo goed te doen als in Egypte. Neem Cairo, de hoofdstad, waar maar liefst 22 miljoen mensen wonen, allemaal op een zeer beperkt gebied. Om geparkeerde auto's op de stoep te vermijden, worden oude trottoirbanden zoetsjesaan vervangen door exemplaren die maar liefst 30 centimeter hoger als de rijweg zijn. Cairo is weliswaar moeilijk, zowel voor de 'zelfrijder' als de 'rolstoelduwer'. Maar in Cairo is hulp, altijd en ongevoerd. Je hoeft maar even stil te staan en om je heen te kijken (hulpzoekend of slachtofferachtig hoeft niet) en mannen én vrouwen, gesluierd of niet, snellen als vanzelfsprekend toe om de rolstoel te helpen tillen. Adequaats en zonder 'ach gut gezicht'.

Moet van Allah, zou je zeggen. Voor het duw- en trekwerk krijgt de Koranlezer(es) punten om het Hiernamaals te bereiken. Zo'n witte rolstoelvrouw, lichtgewicht bovendien, brengt wellicht een extra bonuspunt in het laadje. Onze God houdt ook van naastenliefde. Maar je handen vuilmaken, of pijn in je rug krijgen. Nou nee, liever niet. Onze naastenliefde gaat in dit geval erg vaak vergezeld van een neerbuijgende zelfgenoegzame blik. Juist dat maakt zoveel verschil. Het verkeer in Cairo is gekmakend. En tegelijkertijd ook weer niet. Hoewel stoplichten en zebra's ontbreken, zien mensen kans de overkant van

een straat waar auto's continue zes, zeven rijen dik rijden, te bereiken. Staat iemand op het punt over te steken, dan sluit meestal snel een tweede zich aan, gevolgd door de derde, vierde enzovoorts. De grootste durfal (meestal een man) werpt zich voor de aanstormende rijen auto's, in zijn kielzog volgen de anderen. En die auto's, die rijden dóór, weliswaar iets minder snel. Ze slingeren zich behendig om het groepje overstekende mensen, of, rijden er rakelings tussen door. Gevloek, hysterisch getoeter, opgestoken middelvingers, die zijn er niet bij. Honderden malen ben ik over gestoken. Alles zit er nog op en aan, al missen opvallend veel mensen een been, of beide benen.

Wat maakt dat je je voor rijen aanstormende auto's durft te werpen? Is het bluf? Beschikt zo iemand over radar, die hem in staat stelt de snelheid en hoe de auto's zich zullen gedragen te voorspellen? Beschikken wij allemaal over radar, maar staat de knop op stand by?

Cairo is ook ideaal voor sloddervossen. Tijdens een spannende oversteek, verloor ik mijn mobieltje. Minuten later hoorde ik een man achter me roepen. Toen ik omkeek zag ik 'm' zwaaien met jawel, mijn mobiel. Maar liefst drie keer had hij een gevaarlijke oversteek gewaagd om mij mijn eigendom te overhandigen. Nog vriendelijk lachen ook.

In Cairo ben je onderdeel van één groot lichaam. In Amsterdam ben je lid van de vereniging voor individuaalisten, bedacht ik me. De Nederlandse

Dikke Ikjes verwilderen niet door het toenemend aantal moslims, zoals onze PVP voorman en arabofob ons al te graag doet geloven. Wee de dag dat onze verwildering vervangen wordt door Verwildersing. Maakt slechts één letter verschil op papier, over de praktijk durf ik niet eens te denken.

Elegant, kalm, aristocratisch en toch....

'Madame, madame, kom binnen, we gaan er een mooi prijsje van maken!' Het was weer zover. Mijn belangstelling voor een bijzonder beeldje was niet onopgemerkt gebleven. Voor ik er erg in had trok de Malinese handelaar mij zijn kraam in en zag ik hem denken: daar heb je er weer zo een van 'kijke, kijke, nie kope'. Ik wilde niet gezien worden als iemand uit 't land van 'we benne zuunig'. De vlammen sloegen me acuut uit. Onderhandelen is niet 'mijn ding' en het was ook werkelijk om in katzwim te vallen, midden op de dag in het heetste jaargetijde. Versuft bracht ik een bod uit, ondertussen zag ik vanuit mijn ooghoek iets voorbij gaan dat ik niet meteen thuis kon brengen. Was dat nu een hond of een mens? vroeg ik me af, ondertussen mijn tweede bod uitbrengend. Een paar minuten later, de koop was gesloten, dook dat 'lets' vlak voor me weer op. Eerst zag ik de trots blik, het perfect gebeeldhouwde profiel, toen haar eindeloos lange armen

met handen die eindigden in vieze plastic slippers. Nee, het was geen Greyhound, zo'n salonhond waar menig grachtenpander zich graag mee vertoont.

Maar een jonge vrouw die op handen en knieën, door de stinkende open rioleringslopend, inkopen deed. Het obligate doorschijnend plastic tasje droeg ze in haar mond. Zakjes water, een overrijpe banaan en twee mango's schenen er doorheen. Niemand keek op of om, alleen mijn mond viel open. Mijn eerste reactie was afkeer, afkeer die al gauw omsloeg in bewondering. De vrouw was niet alleen mooi qua bouw, gezicht en huid, het was vooral haar manier van voortbewegen die me raakte. Elegant, kalm, aristocratisch. Mijn eerste associatie met een Greyhound was zo gek nog niet. Haar profiel, de lange ranke 'voorpoten' met de glacédunne huid waar elk miniem botje, elke zenuw en spiertje doorheen schenen.

Later op de dag zag ik haar weer. Op een drukke rotonde zat ze samen met andere gehandicapte mannen in een driewieler te praten en ontspannen te lachen. Naast de rolstoel zaten twee vitale peutermeisjes, ieder een halve zwarte banaan oppeuzelend en aan een zakje water zuigend. Ze vlogen op me af toen ze me zagen. Of ik snoep had, een pen, of desnoods een kauwgummetje. Toen ik wat snoep gaf begon het echte werk. 'Snoep? 'Ah, merci madame.' Maar liever CEFA's, (de West Afrikaanse munteenheid)

heel veeel CEFA's, 'pour maman', fleemde het grootste meisje koket lachend. Ze waren aardig bedreven, de jonge dochters. Mothers little helpers. De jonge moeder zag het vriendelijk knikkend en serene glimlachend aan. Weer sloeg de verwarring heftig toe. Voor ik het wist had ik ze een pakje bijlatten toegestopt. Erger nog: voor ik het wist had ik de vrouw met mijn aalmoes als bedelares bestempeld. En dat terwijl ik een uur eerder nog dacht dat de vrouw een trofee zou moeten krijgen voor haar prachtige gang. Tjss, zijn het principes, onwrikbare beelden, of vooral sentiment waar de mens zich door laat leiden? En welke van de drie is de minst kwade? Vragen die nog dagen schuurden.

